

Delrapport FUKS – Hästens betydelse för miljön, människan och samhället ("gröna området")

Inledning

Stiftelsen Svensk Hästforskning har under 2007 drivit projektet FUKS, Forsknings-, Utvecklings- och Kommunikations Strategi för SSH. Uppdraget inom det "gröna området" del 1 är nu slutfört. Nedan följer en slutrapport av vad kartläggningen har resulterat i.

Kartläggningen som presenteras i denna rapport (bilaga 1) är inte fullständig utan kan antas fyllas på efterhand nya uppgifter framkommer. Den är utförd under 2007 med enstaka kompletteringar under vintern 2008.

Från hela kartläggningen (bilaga 1) har specifik data vad avser **forskning och examensarbeten** sorterats ut och presenteras i två olika sorteringstabeller dels efter vilken del i det "gröna området" det gäller d.v.s. 1-16 (bilaga 2) och dels efter vilken högskola/universitet de olika arbetena har utförts på (bilaga 3). Det innebär att bilaga 1 har med alla källor som hittats inom respektive del medan bilaga 2-3 endast har med det som är klassat inom "examensarbeten och forskning".

Definition av det "gröna området"

Inom Stiftelsen Svensk Hästforskning FoU-program delas olika avsnitt in i färger. Det så kallat "gröna området" täcker in hästens betydelse för miljön, människan och samhället och vice versa. Det innebär att det inte enbart handlar om miljöfrågor, d.v.s. "gröna området" ska inte förknippas med den gröna sektorn och andra miljöbegrepp.

Avgränsningar

Syftet har varit att kartlägga forskning utförd eller pågående inom Sverige fram till dagens datum. Vad som avses med det "gröna området" beskrivs nedan.

Kartläggning av området ridterapi ingår endast summariskt i denna rapport. En utförlig kartläggning kommer att presenteras av Margareta Håkansson sommaren 2008.

Delmoment

Projektet och denna slutrapport är indelade i tre delar:

1. Göra forskningsinformation tillgänglig – kartläggning inom det "gröna området"
2. Skapa strategi för forskningssatsningar
3. Stärka forskningsmiljöer

Indelning och omfattning av det ”gröna området”

De olika delarna inom det ”gröna området” har kategoriserats i följande kategorier. De nummer som anges här är de som används i bilagorna.

1. Öppna landskap
2. Biologisk mångfald (ex. betesstudier)
3. Hästgödsel
4. Rehabilitering med hjälp av häst
5. Genusforskning kopplad till hästnäringen
6. Arbetsmiljö/säkerhetsfrågor i verksamheten kring hästen
7. Betydelsen av hästen som dragare
8. Hästturism
9. Samspelet ryttare och häst
10. Hästnäringens ekonomiska betydelse
11. Tillväxten inom hästnäringen
12. Hästsporten i historiska och sociala sammanhang
13. Lönsamt hästföretagande med uppfödning m.m.
14. Samhällsplanering
15. Hästallergen (hästallergi, allergenspridning, attitydfrågor kring detta ämne och kliniska effekter)
16. Avlivning av hästar

1. Göra forskningsinformation tillgänglig – kartläggning inom det ”gröna området”

Följande krav är hämtade från projektplanen: *”En inventering ska genomföras inom det ”gröna området” av genomförd och pågående forskning. Parallellt med inventeringen görs en kartläggning av ridterapiverksamheten i Sverige samt undersöks förutsättningarna för framtida forskning inom det ”gröna området”.*

Inventeringen presenteras i sin helhet i bilaga 1.

Inventeringen har skett genom ett utskick till kända institutioner genom mailadresser från ansökningar till Stiftelsen Svensk Hästforskning, telefonsamtal till bibliotek på SLU och kunniga personer, möten med personer för specifika delar inom det ”gröna området” samt sökningar via Internet.

Kommentar

Det har varit svårt att hitta texter som inte är publicerade i vetenskapliga tidskrifter eller inte finns tillgängliga att söka genom bibliotekssystemet. Universiteten/högskolorna har ingen direkt sammanställning över examensarbeten eller sökfunktion. Sökning måste idag göras under olika rubriker på hemsidorna, med undantag för epsilon.slu.se som håller på att utvecklas. Där kommer det att vara ett krav från och med år 2009 att examensarbeten och forskningsrapporter som genomförs inom SLU ska registreras.

Bilaga 1 ska finnas tillgänglig på nätet under www.hastforskning.se.

Slutsats

Ett projekt skulle behöva genomföras för att samordna sökmöjligheter och sökredskap på olika högskolors/universitets hemsidor för att pågående forskning, genomförd forskning och examensarbeten ska bli tillgängliga. En rubrik med forskning/examensarbeten bör ligga direkt på öppningssidan och inte under olika institutioner/avdelningar/fakulteter. Det måste vara enkelt för alla att hitta information.

Det borde alltid följa med en populärvetenskaplig sammanfattning för att underlätta för de personer som vill ta till sig informationen från rapporten.

Det skulle också finnas framtaget en mall som är lika för alla rapporter som innehåller uppgifter om upplägget med handledare, finansiärer, var den går att hitta på nätet m.m.

Härmed föreslås Stiftelsen Svensk Hästforskning att ta fram en mall som används av alla som håller på att forska eller skriver examensarbeten kring häst för att underlätta för användare av materialet. Rapporten ska även innehålla en populärvetenskaplig sammanfattning. Skapa ytterligare tillgänglighet av de färdiga rapporterna, inte bara inom Stiftelsen Svensk Hästforskning utan för all hästforskning i Sverige.

2. Skapa strategi för forskningsinsatser

Följande krav är hämtade från projektplanen: ”En strategi, som beskriver satsningen av forskningsresurser inom det ”gröna området”, ska tas fram utifrån resultatet av kartläggningarna och andra parametrar som kan styra efterfrågan”.

Sortering från inventeringen vad avser forskning och examensarbeten med utgångspunkt från delarna 1-16 inom det ”gröna området”, se bilaga 2.

Kommentar

Nr 4. Rehabilitering med hjälp av häst finns inte kommenterad nedan. Siffran inom parentes efter delområdet beskriver antalet hittade ”examensarbeten eller forskning”. För att få en helt korrekt uppfattning bör dessa uppgifter jämföras med bilaga 1 där delområdena kan ses i sin helhet.

Det framgår tydligt att det inte finns någon eller väldigt lite (mindre än två) forskning eller examensarbeten genomförd i vissa delar av det ”gröna området”:

7. Betydelsen av hästen som dragare (1)
8. Hästturism (1)
11. Tillväxten inom hästnäringen (0)
12. Hästsporten i historiska och sociala sammanhang (1)
13. Lönsamt hästföretagande med uppfödning m.m. (0)

Det finns 2-5 st genomförda forskningsinsatser eller examensarbeten inom följande delar i det ”gröna området”:

1. Öppna landskap (5)
2. Biologisk mångfald (ex. betesstudier) (2)
3. Hästgödsel (3)
5. Genusforskning kopplad till hästnäringen (4)
10. Hästnäringens ekonomiska betydelse (2)
16. Avlivning av hästar (2)

Det finns 6-21 st genomförda forskningsinsatser eller examensarbeten inom följande delar i det ”gröna området”:

6. Arbetsmiljö/säkerhetsfrågor i verksamheten kring hästen (11)
9. Samspelet ryttare och häst (21)
14. Samhällsplanering (8)
15. Hästallergen (hästallergi, allergenspridning, attitydfrågor kring detta ämne och kliniska effekter) (6)

Slutsats

Generellt sett med några få undantag är det väldigt lite forskning genomförd. Dock finns det ganska många examensarbeten att tillgå.

Inom delarna 1-16 är det svårt att rekommendera vilket område som bör satsas på. Det finns så många parametrar som styr utvecklingen i form av ”mode just nu”, vilka intressen besitter jag själv och vad mitt hjärta brinner för samt ”framgångsfaktorer för hästnäringen”. Vissa delar styrs av lagkrav som exempelvis miljö, arbetsmiljö och döda hästar.

3. Stärka forskningsmiljöer

Följande krav är hämtade från projektplanen: ”Inom det ”gröna området” ska förslag lämnas på huruvida forskningsmiljöer behöver förstärkas. Detta baseras på resultatet av inventeringen och framkomna behov”.

Sortering från inventeringen vad avser ”forskning och examensarbeten” med utgångspunkt från universitet och institutioner, se bilaga 3.

Kommentar

Den första gruppen, med färre än två publikationer är följande:

7. Betydelsen av hästen som dragare (1, SLU Alnarp)
8. Hästturism (1, SLU Alnarp)
11. Tillväxten inom hästnäringen (0)
12. Hästsporten i historiska och sociala sammanhang (1, Högskolan Dalarna)
13. Lönsamt hästföretagande med uppfödning m.m. (0)

Inom den tredje gruppen, med fler än fem publikationer per område, bedrivs det eller har bedrivits en rätt omfattande forskning om man jämför de olika delarna inom det ”gröna området”. Där finns det således redan en stark forskningsmiljö.

I mellangruppen, den med 2-6 publikationer per område, finns följande forskningsmiljöer:

- SLU, Alnarp och Uppsala samt Uppsala universitet har berört nr 1. Öppna landskap.
- SLU Skara, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa, håller på med två forskningsprojekt inom nr 2. Biologisk mångfald.
- Endast JTI bedriver forskning inom nr 3. Hästgödsel.
- Göteborgs universitet, Högskolan i Malmö och Luleå tekniska universitet bedriver/har genomfört forskning inom nr 5. Genusforskning kopplat till hästnäringen.
- Inom nr 10. Hästnäringens ekonomiska betydelse, är det genomfört ett examensarbete på SLU i Uppsala 1991 och ett pågående forskningsprojekt bedrivs på Högskolan i Kristianstad.
- SLU i Skara och Djursjukvårdarprogrammet, SLU har genomfört två examensarbeten inom nr 16. Avlivning av hästar.

Slutsats

Det framgår tydligt att SLU står för huvudparten av forskningen och examensarbetena inom det ”gröna området”. Inom SLU är det Alnarp och Hippologenheten som dominerar. Skillnaden är att det bedrivs mer forskning på Alnarp och fler examensarbeten på Hippologenheten.